

נדחקים למצב של התפוררות והסתגרות. נוסף על העירעור-מבנים קורצת מבחוץ המציאות האירופית האנגלית, הפקידות המנדטורית הב"כירה המליבה ומאימת.

דוד שחר מספר את סיפורו בקול אנושי וטבעי ובקצב פנימי, ואתה מתהלך בעולם של חלום שנוקם מתוך נאמנות למציאות. אתה מקשיב לשיחם של בני ירושלים ומתמלא בעגועים על הנפש המסכנה: הנער אפרים, בנו של הפרנס התקיף ושל האשה היפה, בעלת הכובעים הקטנים והנאים, שנדרסה למות על-ידי נהג בריטי שיכור. אפרים יוצא לשדות סנתדריה ומגיש ליד קברות-הסנהדרין באיש ואשה היו"שבים ומציירים, שני תלמידים ב, בצלאל". וכאשר שואל הצייר איזו תמונה נושאת חן בעיניו, הוא אומר: "התמונה של אשתך". "מניין לך שזו אשתי", שואל הצייר, ואפרים נבוך. ושנים לאחר-מכן, בשבתו בבית מפרה שלו, אשה צעירה, הגרה יחד עם איש כסוף שער, הוא קובע מיד וללא פיקסוק כי האיש הוא אביה. "מה, הוא נראה זקן כל-כך...?", שואלת האשה, וקובעת: "הוא בעלי". ואפרים אומר לעצמו כי מוטב היה אילו פצתה האד"מה את פיה ובלעה אותו. איש ואשה היוש"בים יחידים בשדה הריהם בעל ואשה, ואשה צעירה וגבר קשיש הריהם בת ואביה. חד וחלק. זוהי דוגמה לאותה מבוכה אותנטית המעורבת בנימה של עצבות והומור "שחרי" דק הפרושה על הסיפורים.

דוד שחר הוא דור רביעי לילידי הארץ, וירושלים היא לו ראשית-מראות-ילדותו; מה שספגה עיניו ועדיין לא שבעה מלראות. שחר הוא סופר "יליד" המצליח לצוד נפש עירו ולציירה על מורכבותה: העיר השטופה גלים-גלים של עמים ותרבויות הקיימים ורוחשים בה.

"מותו של האלוהים הקטן" הוא מבחר סיפורים רבים מתוך שני קבצי הסיפורים הראשונים של דוד שחר—"על החלומות" (1955) ו"קיסר" (1960). בוכות כמה מן הסיפורים הכלולים בקובץ זה, כגון "הרופא הקטן מרחוב התב"שים", "על החלומות", "דברים שבטבע האדם"

עוד שירים

מאהורבכים עמודים לנו כאן, והמדסדף בהם אינו מוצא שירים הרבה שכדאי להתעכב עליהם. שיריו של משה טבנקין דלי-ביטוי הם ופשוטי-אמצעים אך יומרתם גדולה. ריח שירת ההשכלה דבק בהם יחד עם הדים, רחוקים מאד-מאד, משלונסקי, אל-תרמן ורחל. "בבגוד באדם כוחו— / במעבר פסגות / לא יבוא", הוא אומר בשיר "כניא בראזוב"; ואכן, כוחו של טבנקין הוא לכל היותר זה המאפשר גיחה על "סוד חמוקי משעולים", משעולים שרגל אדם כבר הרש"תם הרבה והם רפודים עליצות לרוב. "בבגוד באדם קולו— / לא יאמר דברי שיר / אל יתהלל / זה קולו שמעל, / אביון ודל", וכו'. לוואי והיה בעל-הדברים נוהג על-פי רוחם.

שורותיו של טבנקין שבות אל שדות-הקרב של עבר והווה, והוא יודע לעשות שיר מכל שבר היגיו, איזו ותקוה, בערבוביה לא-מאורגנת של סגנונות.

לכל היותר, זוהי שירה של כתיבת-תנועה תיים—ולא ממיטבם—שירה שולית באיכותה, הניתנת עמרים-עמרים. מחמת יומרות שבהם אין שירי טבנקין מגיעים אפילו לדרגת אותה שירה צנועה, נקית-כפיים, נינוחה, יודעת-מקומה. "עוד שירים" הם עוד הרבה שירים שפמתם אינה צופנת הפתעות בתוכה.

ז. ש.

מותו של האלוהים הקטן

סיפוריו של דוד שחר הם, במיטבם, כרוניקה ירושלמית מעולה. הוא סופר "היישוב הישן" האשכנזי בירושלים. הוא מעלה את ימי המנדט, בהם צרו על היישוב הישן הוויות זרות. שבעצם נוכחותן פוררו את יסודותיו. בכוח המעשה נהפכים ההלוצים הציגונים ממזרח-אירופה לאצולה החדשה של היישוב, ואילו בני היישוב הישן—המשפחות העתיקות והגאות—

* דוד שחר: מותו של האלוהים הקטן (סיפורים); והצאת שוקן, 1970; 243 עמ'.

* משה טבנקין: עוד שירים; היצאת הקיבוץ המאוחד, 1970; 40 עמ'.